

reglemente för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- eller maskinistexamen medför, i öfrigt träda i kraft först från och med den 1 April 1880, så synes motionärernes syftemål hufvudsakligen vara uppnådt, hvadan Utskottet hemställer,

att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 Mars 1879.

På Utskottets vägnar:

A. J. LYTH.

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 Mars 1879, kl. 3 e. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående vidtagande af åtgärder för att ställa någon lifrättestanstalt under allmän kontroll och garanti.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt, till Utskottet remitterad motion, N:o 102, har Herr *A. P. Danielsson* föreslagit, »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville vidtaga åtgärder, att någon lifrättestanstalt blefve stäld under allmän kontroll och garanti.»

Såsom skäl för denna sin motion — hvilken af motionären blifvit väckt i sammanhang med en till Lag-Utskottet remitterad, af Kammaren redan afslagen motion N:o 101: »Om tillägg i allmänna lagen angående berättigande för förmyndare att af omyndiges medel göra insättningar i lifränteanstalt» etc. etc. — har Herr A. P. Danielsson hufvudsakligen anfört, att, då lifränteanstalter äro ett verksamt medel att bereda hjälp och understöd på äldre dagar, då ålderdomssvaghet och aftagande krafter betaga många individer förmågan att genom arbete förskaffa sig sin timliga utkomst, och då de fattigas antal synes mera till- än aftaga och fattigvårdstungan äfven årligen tilltager, det borde ligga föräldrar och målsmän om hjertat att bereda sina barn och myndlingar något understöd på ålderdomen genom att i lifränteanstalt för deras räkning göra insättningar; men att allmänheten, då de lifränteanstalter, som i vårt land blifvit grundlagda, äro enskilda inrättningar, ej kan vara betryggad, att dessa anstalter allt framgent skola kunna fullgöra sina åtaganden m. m.

För att kunna bedöma denna fråga, har Utskottet skaffat sig upplysningar om, huru de inom riket inrättade lifränteanstalterna äro ordnade, symmerligast i afseende å erforderliga kontroller och dervid, bland annat, inhemtat:

Först hvad beträffar den i hufvudstaden, under namn af »Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm» inrättade, att densamma har ett af Kongl. Maj:t den 26 December 1869 fastställt reglemente, hvars 26 och 49 §§ lyda:

26 §. Den person, som Kongl. Maj:t kan tackas i nåder förordna för utöfvande af tillsyn öfver anstaltens verksamhet, eger när som helst tillgång till anstaltens räkenskaper och handlingar.

49 § 3 mom: Denna revisionsberättelse insändes i underdånighet till Kongl. Maj:t af direktionen, som jemväl ofördröjligen låter densamma till trycket befordra, för att på anstaltens kontor hållas delgarne tillhanda.

Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm kan således sägas vara stald under allmän kontroll.

Hvad vidare beträffar de inom en del landsorter och i rikets öfriga städer inrättade lifränteanstalter, har Utskottet inhemtat, att de för dem gällande reglementen blifvit fastställda antingen af Kongl. Maj:t eller utaf Konungens Befallningshafvande i det län, hvarest anstaltens styrelse har sitt säte.

Under någon verklig kontroll äro dock dessa anstalter i allmänhet ej ställda, ehuru väl åtskilliga af de för dem gällande reglementen

föreskrifva, att Konungens Befallningshafvande, länets landsting eller hushållningssällskap ega utse personer att deltaga i revisionen af anstaltens räkenskaper. På några få ställen äro ock landstinget eller länets hushållningssällskap anstaltens principaler.

Enär lifränteanstalternas ändamål är att emottaga och göra fruktbarande i desamma insatta penningar, så att den, för hvilken insättningen skett, må vid viss ålder enligt angifven önskan återfå de insatta medlen, antingen såsom ett samladt kapital eller såsom en årlig pension (lifränta); då man ej kan förneka sanningen af den satsen, att ett folks oberoende, sjelfständighet och lycka till väsentlig del beror på samhällsmedlemmarnes sträfvan att genom arbetsamhet, sparsamhet och omtanke skaffa sig och de sina ett relativt oberoende och sjelfständighet; och då man dess värre ej saknar anledning antaga, att svenska folklynnet, sig sjelft lemnadt, är allt annat än benäget för sparsamhet och omtanke för framtiden — så ligger det utan tvifvel stor vikt på, att väl inrättade besparingsanstalter finnas, på hvilkas förmåga och vilja att fullgöra sina åtaganden allmänheten tryggt kan lita. Och man kan ej heller förneka att kontroll från statens sida öfver dessa anstalter vore behöflig och önskvärd.

Beaktas bör dock det förhållande, att de lifränteanstalter, som i vårt land blifvit inrättade, till en del äro af enskild natur och handhafvas af nitiska och dugliga personer, som frivilligt åtagit sig både mödan af deras förvaltning och ansvaret för deras förbindelser, och måhända skulle därför en och annan person anse det vara mindre grannlaga och lämpligt att ingripa i och lagstifta öfver sådana helt och hållet enskilda institutioner. Men då saken, som förut anfördt blifvit, är af så stor vikt, och då Kongl. Maj:t ansett behöfligt och lämpligt att den 1 Oktober 1875 utfärda en lag för rikets sparbanker, hvilka inrättningar lifränteanstalterna i väsentlig del likna, bör denna lifränteanstalternas enskilda natur ej utgöra något hinder för Kongl. Maj:t att för dem utfärda en lag, hufvudsakligen lika med den för sparbankerna nu gällande.

Af hvad Utskottet anfördt synes, att detsamma behjertar och gillar motionärens syfte med den framställda motionen. Men hvad först angår Herr A. P. Danielssons yrkande, att *någon* lifränteanstalt borde ställas under allmän kontroll, får Utskottet erinra, att Rän- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm enligt dess reglemente den 26 December 1869 redan står under allmän kontroll och att 1876 års Riksdag i anledning af väckt motion till Kongl. Maj:t aflåtit underdånig skrifvelse i enahanda syfte med motionärens väckta motion, hvadan Utskottet har förhoppning att Kongl. Maj:t, Riksdagens ytterligare

skrifvelse förutan, kommer att meddela de föreskrifter, Han anser för ändamålet lämpliga.

Utskottet kan därför ej annat än föreslå,

det motionens första del ej måtte till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Hvad beträffar motionens andra del, att någon lifränteanstalt borde ställas under allmän "garanti", hemställer Utskottet likaledes och i likhet med Riksdagens beslut i samma fråga vid 1874 års riksdag,

att motionen äfven i denna del ej måtte till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 Mars 1879.

På Stats-Utskottets vägnar:

A. J. LYTH.